

Kehyksen gender ja kehitys -työryhmän kokous 13.2.2018 klo 14.00-16.00

Globaalikeskus, Siltasaarenkatu 4, 7. krs

Tiedosto	Gender ja kehitys -työryhmän kokous
Tekijä	Anne Peltonen
Dokumentin tila	Muistio
Päivämäärä	13.2.2018
Osallistujat	Anne Meskanen, Ulkoministeriö Kamomilla Ilmonen, Väestöliitto Mari Luosujärvi, Plan Anja-Riitta Ketokoski, EAPN Maria Väkiparta, Solidaarisuus Elisa Tarnaala, CMI Hanne Lyytikä, Suomen UN Women Riikka Kaukoranta, Väestöliitto Nora Forsbacka, Kehys Anne Peltonen, Kehys
Jakelu	gender ja kehitys -työryhmä

1. Keskustelua suurlähettiläs **Anne Meskasen** (ulkoministeriön ihmisoikeuspolitiikan yksikkö, tasa-arvokysymykset) kanssa.

Suurlähettiläs Anne Meskanen on toiminut tasa-arvosuurlähettiläänä ulkoministeriön ihmisoikeusyksikössä (POL-40) lokakuusta lähtien. Tätä ennen hän on työskennellyt muun muassa Syyrian, Kosovon ja Afganistanin edustustoissa. Meskasen mukaan hänen taustansa konfliktialueilla vaikuttaa varmasti jonkin verran myös nykyiseen työnkuvaan. Tasa-arvosuurlähettilään työnkuvaan kuuluu globaalivaikuttamisen tehostaminen, koordinoituvastuu Suomessa sekä yhteydenpito sidosryhmiin. Anne Meskanen aikoo keskittyä erityisesti kolmeen teemaan: naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen (taloudellisesti sekä poliittisesti), laajaan 1325 (naiset, rauha ja turvallisuus) tematiikkaan sekä ihmisoikeus ja SRHR -työhön.

Naisten taloudellinen voimaannuttaminen ja osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon on tärkeässä roolissa erityisesti hauraisissa valtioissa. Suomella on muun muassa ILO:n kanssa Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella säälliseen työhön liittyviä hankkeita. Meskanen kiittelee sitä, että 1325-asioissa Suomi on ollut aktiivinen ja Suomella on tässä myös hyvä maine maailmalla. Naiset, rauha ja turvallisuus agenda tulee nähdä laajasti siten, että mukana on myös väkivallan vastainen taistelu. Seksuaalisen väkivallan uhrien kuntouttamisesta täytyy myös puhua, vaikka se on arka aihe. Lisäksi täytyy muistaa, että uhrit voivat olla myös miehiä. 1325-asioita ulkoministeriössä hoitaa **Ann-Sofie Stude** ja huhtikuussa on tarkoitus julkaista uusi kansallinen 1325 toimintaohjelma. Uusina asioina toimintaohjelmassa tulee olemaan muun muassa radikalisaatio sekä muuttoliike. Naisten osallistuminen kriisinhallintaan ja siviilikriisinhallintaan kuuluvat myös tasa-arvosuurlähettilään työnkuvaan. Suomella on hyvät luvut naisten osallistumisessa kriisinhallintaan, mutta Meskasen mukaan Suomen tulisi entistä enemmän tukea naisrauhanturvaajien kouluttamista. Esimerkiksi Intia on luvannut tuplata naisrauhanturvaajien määrän, mutta heistä on silti erittäin suuri pula. Naisten kokemus seksuaalinen väkivalta esimerkiksi Kongossa on erittäin suurta ja rauhanturvaajien joukossa pitää olla naisia, joille naiset voivat puhua. Työryhmästä kommentoitiin, että Suomessa naisten

määrää rauhanturvajoukoissa todennäköisesti laskee se, että heillä tulee olla sama koulutus kuin miehillä. Naisten osuus armeijan käynneistä pitäisi saada nousuun, jotta myös naisten määrä rauhanturvaajista nousisi. Anne Meskanen kiitteli edellistä ulkomaankauppa- ja kehitysministeriä **Kai Mykkästä** aktiivisuudesta SRHR-kysymyksissä ja erityisesti She Decides -hankkeessa.

Ulkoministeriössä gender-asioita on pilkottu eri yksikköihin ja tasa-arvosuurlähettilään tehtävänä on koordinoita tätä työtä. Haasteena on se, että työlle on niukasti rahallisia ja henkilöresursseja. Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen on etusijalla sekä Suomen ulkopoliitikassa, että kehityspoliitikassa. Meskanen toteaa Suomen tehneen pitkään jo Ruotsin lanseeraaman feministisen ulkopoliitikan kaltaisia toimia, mutta sitä ei ole sanoitettu samalla tavalla. Ruotsissa on kuitenkin enemmän poliittista tahtoa ja feministinen ulkopoliittikka on sidottu kaikkeen toimintaan.

Gender-asiat ovat yleensä alirahoitettuja verrattuna niiden asemaan Suomen painopisteissä. Suomen kehitysyhteistyöhön tekemät leikkaukset näkyvät myös naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämässä. Työryhmässä keskusteltiin erityisesti PYM-rahoituksen loppumisesta. Edustustoilla oli rahoituksesta erilaisia kokemuksia. Jotkut pitivät sitä raskaana hallinnoida, mutta toisaalta on myös olemassa kokemuksia erittäin hyvin onnistuneista paikallistason hankkeista esimerkiksi Kosovossa ja Afganistanissa. Naiset olivat PYM-rahoja jaettaessa monesti tärkeässä roolissa. Gender - valtavirtaistamisesta saatujen evaluointien ennakkotietojen mukaan genderin huomioiminen erityisesti kentällä on kuitenkin ollut huonoa.

Suomi ei ole maailmalla niin tunnettu gender-vaikuttaja kuin voisi olla. Meskanen on menossa ensi kuussa CSW:hen ja keskusteleee samalla YK-edustuston päällikön kanssa siitä, miten Suomen gender-kuvaa saisi kirkastettu YK:ssa ja erityisesti UN Womenissa. Meskanen kokemuksen mukaan olisi tärkeää keskittyä muutamaa keskeiseen teemaan ja saada sitä kautta vaikuttavuutta. Meskanen mainitsee Maailmanpankin esimerkkinä globaalista toimijasta, jonka kanssa gender-yhteistyön tekeminen on osoittautunut haastavaksi.

Meskanen on käynyt puhumassa gender-asioista sekä UNCTADissa että UNIDOssa. Suomi on tukenut UNIDO:a gender asioissa noin 700 000 eurolla, joka on pieni summa, mutta tekee Suomesta silti eniten gender-asioita UNCTADissa rahoittavan maan. Gender ja kauppapolitiikka on teema, josta on käyty keskustelua myös Kehyksessä ja jonkin verran gender ja kehitys -työryhmässä. Keskustelua aiheesta on tarkoitus edelleen jatkaa.

Työryhmää kiinnosti myös tietää ulkoministeriön sisäisestä tasa-arvotyöstä. Anne Meskanen kertoi, että ulkoministeriöllä on sisäinen tasa-arvotyöhön keskittyvä ryhmä ja kaikilla osastoilla on siinä edustus. Yleisesti ottaen tasa-arvo toteutuu ministeriössä hyvin, esimerkiksi suurlähettiläistä lähes puolet on naisia. Alivaltiosihteereistä kolme on naisia, mutta valtiosihteeri on aina ollut mies ja tämä asia ei tule muuttumaan, kun valtiosihteeri vaihtuu ensi kuun alussa. Ongelmana on ehkä sisäinen eriytyminen siten, että kauppapoliittinen yksikkö on hyvin miesvaltainen.

Anne Meskanen sanoi tekevänsä mielellään myös yhteistyötä järjestöjen kanssa.

2. Ajankohtaisia kuulumisia YK-tasolta (Väestöliitto)

CSW (Commission on the Status of Women): CSW järjestetään tänä vuonna 12-23. maaliskuuta New Yorkissa. **Elina Multanen** Suomen UN Womenista on ainakin osallistumassa tilaisuuteen. Pääteemana vuonna 2018 on haasteet ja mahdollisuudet sukupuolten tasa-arvon saavuttamisessa ja vaikutusvallan lisäämisessä maaseudun naisten ja tyttöjen keskuudessa. Tarkasteluteemana on naiset ja media.

CPD (Commission on Population and Development): CPD järjestetään 9.-13. huhtikuuta ja aiheena on kestävä kaupunki, ihmisten liikkuvuus ja kansainvälinen siirtolaisuus. **Elina Korhonen**

Väestöliitosta on lähdössä New Yorkiin. Tänä vuonna yritetään saada päätöslauselma, viime vuonna sitä ei saatu tehtyä.

3. EU:n ajankohtaiset asiat

Monivuotinen rahoituskehys, (Multi-annual Financial Framework, MFF)

EU-komission ehdotusta uudesta vuoden 2020 jälkeisestä budjetista odotetaan toukokuussa ja parlamentin mietinnön pitäisi valmistua helmikuussa. Epävirallinen Eurooppa-neuvosto kokoontuu keskustelemaan MFF:n poliittisista painopisteistä 28.2. Tähän asti on käsitelty yleisimpiä poliittisia linjauksia ja vasta myöhemmin edetään detaljitasolle.

Kehys on jo aiemmin kerännyt työryhmien kantoja MFF:n väliarvointiin ja tähän tuli kiitettävästi vastauksia gender -työryhmältä. Ulkosuhteiden budjetti on tällä hetkellä se asia, joka huolettaa eniten. Komission alustavissa ehdotuksissa ulkosuhteiden budjetti sisältää yleisen ulkosuhteiden rahoituksen, turvallisuuden, muuttoliikkeen ja kehitysyhteistyön. Huolena on kehitysyhteistyön rajojen hämärtyminen ulkosuhdebudjetin käyttötarkoitusta laajennettaessa.

CONCORD on myös laatinut oman [MFF-kannanoton](#). Kannanotossa muun muassa kehoitetaan sitoutumaan GAP II:n gender marker tavoitteisiin.

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi

Suomi toimii EU:n puheenjohtajamaana heinäkuusta joulukuuhun vuonna 2019 ja on jo ryhtynyt miettimään painopisteitään. Yleisellä tasolla näyttäisi siltä, että Suomi haluaisi päästä puheenjohtajuuskaudestaan mahdollisimman helpolla ja vähin kustannuksin.

Syksyllä 2019 Suomen EU-puheenjohtajuuskauden aikana EU:n agendalla on joka tapauksessa EU:n seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen viimeistely sekä neuvottelut EU:n ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden suhteita määrittelevästä post-Cotonou-sopimuksesta. Lisäksi agendalla on Agenda 2030, sillä juuri Suomen puheenjohtajuuskauden alussa heinäkuussa 2019 järjestetään YK:n korkean tason poliittinen foorumi, jossa arvioidaan ja mahdollisesti tehdään uudistuksia globaaliin Agenda 2030 -seurantaan. EU myös raportoi omasta edistymisestään korkean tason poliittiselle foorumille vuonna 2019.

Kehys on käynyt keskustelua Suomen EU-puheenjohtajuuskauden kehityspoliittisista painopisteistä ulkoministeriön kanssa pitkin syksyä, esimerkiksi aiheesta järjestetyssä seminaarissa marraskuussa, ja yksi esille nousseista potentiaalisista teemoista sekä kansalaisjärjestöjen että ulkoministeriön suunnalta on ollut juuri gender. Eryteisesti keskusteluihin on noussut kolmannen EU:n Gender Action Planin valmistelut.

Ulkoministeriön kehityspoliittinen osasto on puheenjohtajuuskaudesta käydyissä keskusteluissa nostanut erityisesti esille teemat MFF, Agenda 2030, gender ja SRHR. Päätöksiä Suomen painopisteistä ei kuitenkaan ole vielä tehty.

Kolme EU-puheenjohtajuuskautta muodostaa aina trion, ja Suomi on samassa triossa Romanian ja Kroatian kanssa. Triot laativat aina yhdessä 18 kuukauden työohjelman. Tämän on tarkoitus valmistua tämän vuoden joulukuussa. Järjestöjen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyvien suunnitelmien osalta järjestetään [suunnittelukokous](#) maanantaina 26. maaliskuuta klo 14-16.

Puheenjohtajuuskauteen liittyy osin myös [Suomen EU-vaikuttamisstrategia vuodelle 2018](#), johon Kehys on laatinut [kannanoton](#). EU-vaikuttamisstrategiassa mainitaan, että Suomi painottaa EU:n kehitysrahoituksen kohdentamisessa kehityspoliittisen selonteon mukaisia painopisteitä, eli näiden

joukossa naisten ja tyttöjen oikeuksia. Vaikuttamisstrategiassa mainitaan, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet on otettava huomioon EU:n kehityspolitiikassa kokonaisvaltaisesti ja tämän tulisi näkyä myös rahoituksen lisäpanostuksina SRHR-kysymyksiin.

Europarlamenttivaalit

Kehys katsoo EU:n puheenjohtajuuskautta ja europarlamenttivaaleja yhtenä kokonaisuutena ja suunnittelee pitävänsä näissä esillä samoja teemoja. Gender tulee varmasti olemaan mukana, mutta työryhmältä toivotaan ajatuksia ja ehdotuksia tarkemmista teemoista ja siitä mitä lähemme tavoittelemaan.

Europarlamenttivaalit käydään todennäköisesti toukokuun lopulla. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi alkaa heinäkuun alussa ja kestää vuoden loppuun.

Eurooppalaiset järjestävät perinteisen vaalipaneelin europarlamenttivaalien yhteydessä.

Spotlight Initiative

EU ja YK ovat aloittaneet globaalin monivuotisen [Spotlight-aloitteen](#), jolla pyritään poistamaan naisiin ja tyttöihin kohdistuvaväkivalta. EU on aloitteen päärahoittaja 500 miljoonalla eurolla.

4. Suomen ajankohtaiset asiat

KPT:n arvioreportti

KPT työstää parhaillaan arvioreporttia aiheesta *”Miten Suomi vahvistaa kehitysmaiden tyttöjen ja naisten asemaa ja oikeuksia?”*. Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistaminen on Suomelle vahva tahtotila, joka näkyy vaikuttamisessa ja viestinnässä. Alustavien havaintojen perusteella on kuitenkin niin, että käytännön tasolla painopisteen toteuttaminen on heikosti ohjeistettua ja resurssoitua.

Arvioreportti olisi tarkoitus luovuttaa ministerille toukokuussa, ja ulkoministeriöltä odotetaan alan vastuutahona vastinetta, joka kertoisi, miten raportin suositukset huomioidaan.

Luonnos voidaan jakaa gender ja kehitys -työryhmän kiinnostuneille kommenteille maaliskuun alussa. Raportin näkemisestä ja kommentoinnista kiinnostuneet voivat olla yhteydessä **Nora Forsbackaan** (nora.forsbacka@bridge47.org).

1325-päivitys (UN Women)

Suomen UN Women antoi päivityksen 1325-asioista. 1325-verkoston seuraava kokous on 21.2. Alustavien tietojen mukaan Suomen uusi, kolmas kansallinen 1325 toimintaohjelma julkaistaan huhtikuussa, mutta tarkkaa päivämäärää ei ole vielä tiedossa. Suomen UN Women ilmoittaa työryhmälle, mikäli tästä saadaan lisätietoa. Uusi toimintaohjelma tulee kattamaan vuodet 2017-2021. Toimintaohjelman laatiminen alkoi 2016 ja prosessissa oli ulkoministeriön lisäksi mukana myös muita ministeriöitä (mm. puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö) ja kansalaisjärjestöjen edustajia. Toimintaohjelman tavoitteita suunniteltiin useissa työpajoissa, johon osallistui myös järjestöjä.

Eduskuntavaalit

Väestöliitto nosti esille eduskuntavaalit. Kepan koordinoiman eduskuntavaalikampanjan tavoitteena on kehitysyhteistyörahoituksen nostaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta sekä pitkäjänteisyyden ja ennustettavuuden lisääminen. Kampanja käynnistyy helmi-maaliskuun vaihteessa. Kepa ei koordinoi temaattisia aiheita vaan jäsenjärjestöjen toivotaan ottavan niistä vastuuta.

KPT:n raportti voisi antaa hyvän pohjan gender-kampanjalle ja siitä voisi saada selkeitä suosituksia. Plan lupautui kutsumaan gender-vaikuttamisesta kiinnostuneet järjestöt koolle. Kutsu välitetään myös gender-työryhmän listalle. Kokouksessa todettiin, että asian kanssa olisi tärkeää päästä liikkeelle nopeasti, koska puolueet viimeistelevät parhaillaan ohjelmiaan.

5. Muut ajankohtaiset asiat

Väestöliiton suunnittelukokous seksuaalioikeuksia edistävästä verkostosta perjantaina 23.3 klo 10-12.

Verkoston ajatuksena on, että se tarkastelee suomalaista seksuaalioikeustyötä, sen tilannetta, kehityskohtia ja ilmapiiriä koordinoidusti ja tekee poliittista vaikuttamistyötä. Verkosto toimii myös mukana olevien järjestöjen asiantuntemuksen ja kapasiteetin vahvistajana seksuaalioikeuksiin liittyvissä kysymyksissä yhteisen oppimisen ja tiedonvaihdon kautta.

Ensimmäinen suunnittelukokous on tarkoitettu vain avainyhteistyöjärjestöille, jonka jälkeen verkostoa voi laajentaa. Kokouksessa kirkastamme yhdessä verkoston tarkoitusta, tavoitteita ja toimintatapaa. Väestöliitto toimii verkoston sihteeristönä ja asiantuntijana.

CONCORDin gender-referenssiryhmän ajankohtaiset kuulumiset

Referenssiryhmän kokous oli 2. helmikuuta. **Riikka Kaukoranta** osallistui kokoukseen Skypen välityksellä. Kokouksessa keskusteltiin referenssiryhmän työsuunnitelmasta sekä käytiin kaikkien CONCORDin temaattisten hubien ajankohtaiset asiat läpi.

Hub 1 on tekemässä arviointia Gender Action Planistä ja etsi alkuvuodesta raportille konsulttia. Hub 3 on valmistellut Gender -työkalua, joka on osa laajempaa EU-delegaatioita koskevaa kansalaisjärjestöille suunnattua koulutusta. Hub 4 on valmistellut tutkimusta genderistä globaalissa kansalaiskasvatuksessa.

European Development Days (EDD) järjestetään kesäkuun alussa 5.-6.päivä ja teemana on tänä vuonna gender.

Helena Rannan juhlaseminaari: Naiset, rauha ja ihmisoikeudet 28.2

Oikeushammaslääketieteen professori **Helena Rannalle** myönnettiin Lysistrata-rauhanpalkinto elämäntyöstään ihmisoikeuksien puolustajana ja rauhan edistäjänä. Palkintoa juhlistetaan ihmisoikeuksia ja rauhantytöitä käsittelevällä [kaksiosaisella seminaarilla](#).

6. Seuraava kokous

Seuraavasta kokouksesta tehdään Doodle-kysely työryhmälle.